

UZASADNIENIE

Powód K. K. wnosił o zasądzenie od pozwanej M. S. (1) kwoty 90.000 zł, na którą składają się: 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdy fizyczne, 20.000 zł tytułem odszkodowania za krzywdy moralne oraz 50.000 zł tytułem odszkodowania za utratę pracy i rodziny, za fałszywe i nieprawdziwe oskarżenie jego osoby w toku postępowania karnego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Białymstoku pod sygn. XV K 1662/13, w którym prawomocnym wyrokiem został uznany za winnego dopuszczenia się przestępstwa zgwałcenia na szkodę pozwanej i wymierzono mu bezwzględną karę pozbawienia wolności, którą aktualnie odbywa (k.2-5). Uzasadniając swoje stanowisko podnosił, że w toku prowadzonego postępowania przygotowawczego w sprawie karnej, podczas czynności okazania, pozwana wskazała jego osobę jako sprawcę jej zgwałcenia w dniu 27.12.2012r. opierając się na własnym przeświadczeniu i niepewnym rozpoznaniu, co było działaniem umyślnym i bezpodstawnym. Szeroko kwestionował również ustalenia poczynione przez sąd karny rozpoznający sprawę, odnosił się do poszczególnych dowodów, głównie w postaci źródeł osobowych, dokonywał analizy sprawozdań z badań lekarskich, kwestionował czynność okazania oraz oględzin miejsca zdarzenia.

Pozwana M. S. (1), w odpowiedzi na pozew wносиła o oddalenie powództwa (k.83-84). W uzasadnieniu powołała się na treść art. 11 kpc podkreślając, że sąd cywilny jest związany prawomocnym karnym wyrokiem skazującym powoda i nie może w tym zakresie czynić żadnych własnych ustaleń faktycznych, wyłączona jest więc możliwość dowodzenia w sposób sprzeczny z ustaleniami orzeczenia sądu karnego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Bezspornym ustaleniem jest, iż przed Sądem Rejonowym w Białymstoku XV Wydział Karny pod sygn. XV K 1662/13 prowadzone było przeciwko K. K. postępowanie karne, w którym zarzucano mu m.in. to, że w dniu 27 grudnia 2012r. w B. przy ul. (...) dokonał zgwałcenia M. S. (1) w ten sposób, że przemocą polegającą na uderzeniu w głowę, biciu pięściami po całym ciele oraz groźbami pozbawienia życia poprzez przykładanie noża do szyi doprowadził pozwaną do obcowania płciowego w postaci stosunków dopochwowych i oralnych, w wyniku czego doznała ona szeregu obrażeń ciała, które naruszyły czynności powłok miękkich ciała na czas poniżej 7 dni, przy czym powód miał dopuścić się tych zachowań przed upływem 5 lat po odbyciu kary pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej 6 miesięcy orzeczonej za przestępstwo podobne, mając w czasie popełnienia zarzucanego mu czynu zachowaną zdolność rozumienia jego znaczenia i w znacznym stopniu ograniczoną zdolność kierowania swoim postępowaniem.

Jak wynika z protokołu rozprawy głównej z dnia 11.02.2014r., obrońca oskarżonego złożył wniosek o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego i wymierzenie powodowi za ten czyn kary 5 lat pozbawienia wolności oraz zadośćuczynienia na rzecz M. S. (2) w kwocie 3.000 zł oraz określenia, że ma on odbywać karę w zakładzie karnym dla recydywistów penitencjarnych typu zamkniętego w systemie terapeutycznym. Jakkolwiek w trakcie składania wyjaśnień oskarżony / powód nie przyznawał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, przychylił się do wniosku obrońcy w zaproponowanym kształcie, czemu nie sprzeciwiła się pozwana oraz Prokurator Prokuratury Rejonowej w Białymstoku obecni na sali rozpraw.

Wyrokiem z dnia 11.02.2014r. powód został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, orzeczono wobec niego bezwzględną karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym dla recydywistów penitencjarnych typu zamkniętego w systemie terapeutycznym, orzeczono obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w postaci zapłaty na rzecz pozwanej kwotę 3.000 zł, rozstrzygnięto o kosztach. Wyrok karny skazujący jest prawomocny.

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o akta postępowania prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Białymstoku XV K 1662/13, dołączone do akt niniejszej sprawy.

Zgodnie z treścią art. 11 kpc zd. pierwsze, stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, a na który słusznie powołuje się pełnomocnik strony pozwanej, ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego

wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiąże sąd w postępowaniu cywilnym. Określona w przytoczonym powyżej przepisie moc wiążąca wyroku karnego oznacza, że w sprawie cywilnej niedopuszczalne jest dokonywanie jakichkolwiek własnych ustaleń co do tych okoliczności, którymi sąd jest związany w postępowaniu cywilnym. Okoliczności te nie mogą być przedmiotem postępowania dowodowego ani oceny sądu, nie ma więc do nich zastosowania zasada swobodnej oceny dowodów (art. 233), a sąd w sprawie cywilnej dokonuje tylko subsumcji pod odpowiedni przepis prawa materialnego cywilnego wiążących ustaleń wynikających z wyroku karnego oraz ewentualnych własnych ustaleń dotyczących pozostałych okoliczności istotnych w rozpoznawanej sprawie (por. wyrok SN z dnia 16 grudnia 1961 r., II CR 1229/60, OSNC 1962, nr 3, poz. 118). Artykuł 11 kpc określa bowiem prejudycjalność, czyli moc wiążącą prawomocnych wyroków karnych skazujących, stanowiącą odstępstwo od zasady bezpośredniości, swobodnej oceny dowodów i niezawisłości sędziego. W konsekwencji wyłączona jest możliwość opierania zasadności powództwa na okoliczności pozostającej w sprzeczności z ustaleniami wyroku karnego. Jak stwierdza się w literaturze, moc wiążąca wyroków karnych w postępowaniu cywilnym nie jest wynikiem określonych skutków prawomocności ani powagi rzeczy osądzonej wyroków karnych, lecz jej podstawę stanowi specjalna norma prawna mająca na celu głównie uniknięcie możliwości wydania na podstawie tych samych faktów różnych (sprzecznych) orzeczeń w sprawach cywilnych i karnych oraz konieczności prowadzenia postępowania dowodowego w dwóch odrębnych postępowaniach sądowych w celu ustalenia tych samych faktów. Przyznanie takiej mocy wyrokowi karnemu jest regulacją szczególną i stanowi odstępstwo od podstawowych zasad postępowania cywilnego: bezpośredniości i swobodnej oceny dowodów, co w pewnym stopniu ogranicza też niezawisłość sędziego w sprawie cywilnej (por. K. Piasecki, Wpływ postępowania i wyroku karnego..., s. 55-71; W. Siedlecki, Stosunek postępowania karnego do postępowania cywilnego w świetle przepisów nowego Kodeksu postępowania cywilnego, Pal. 1966, nr 9, s. 21; K. Chwalibogowski, Ustalenia faktyczne w procesie karnym i cywilnym i ich wzajemna moc wiążąca, NP 1965, nr 9, s. 54). Należy przy tym podkreślić, iż sąd cywilny związany jest tylko ustaleniami dotyczącymi popełnienia przestępstwa - a więc okolicznościami składającymi się na jego stan faktyczny, czyli osobą sprawcy, przedmiotem przestępstwa oraz czynem przypisanym oskarżonemu - które znajdują się w sentencji wyroku. Oznacza to, że sąd - rozpoznając sprawę cywilną - musi przyjąć, że skazany popełnił przestępstwo przypisane mu wyrokiem karnym (wyrok SN z dnia 14 kwietnia 1977 r., IV PR 63/77, LEX nr 7928). W postępowaniu cywilnym pozwany nie może bronić się zarzutem, że nie popełnił przestępstwa, za które wcześniej został skazany prawomocnym wyrokiem wydanym w postępowaniu karnym, ani też że przestępstwem tym nie wyrządził szkody. P. analogiam, powód nie może opierać swojego roszczenia na analogicznych podstawach. Niemożliwym jest bowiem, żeby strona procesu cywilnego mogła podważać w tym postępowaniu ustalenia wyroku karnego co do popełnienia przestępstwa przez osobę skazaną, a do tego zmierzało żądanie sformułowane przez powoda wraz z szeregiem zgłoszonych przez niego dowodów, które zmierzały do wykazania, że nie dopuścił się popełnienia przestępstwa zgwałcenia pozwanej. Do obalenia tych ustaleń może dojść tylko przez wzruszenie prawomocnego wyroku karnego za pomocą nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Sąd w niniejszej sprawie nie ma uprawnień do oceny zasadności argumentacji powoda dotyczącej uchybień, jakich w jego ocenie dopuścić się miały organy ścigania niesłusznie skazując go za czyn, którego nie popełnił oraz sama pozwana wskazując w nim sprawcę przestępstwa na jej szkodę. Niewątpliwie natomiast powód został skazany prawomocnym wyrokiem, a Sąd związany jest tym rozstrzygnięciem, co uniemożliwia uczynienie zadość żądaniu K. K..

Znamiennym jest również fakt, iż orzeczenie skazujące w postępowaniu karnym zapadło w trybie art. 387 kodeksu postępowania karnego, tj. w następstwie uwzględnienia wniosku obrońcy oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze, za zgodą powoda oraz pokrzywdzonej i oskarżyciela publicznego, co jednocześnie nie wyklucza zastosowania – jako podstawy wyrokowania – kilkakrotnie przywoływanego już art. 11 kpc. Sąd w pełni aprobuje ugruntowany w orzecznictwie pogląd, iż stosowaniu tego przepisu nie stoi na przeszkodzie to, że wyrok karny zapada bez przeprowadzenia postępowania na zasadach ogólnych, gdyż wniosek oskarżonego o wymierzenie mu kary może być uwzględniony tylko wtedy, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości, a prokurator i pokrzywdzony nie sprzeciwiają się temu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21.04.2015r., I UK 338/14 LEX nr 1755907).

Powództwo więc, jako bezzasadne, należało oddalić.

W świetle powyższych okoliczności, za zbędne należało uznać przeprowadzenie postępowania dowodowego w sprawie w celu poczynienia ustaleń faktycznych do oceny zasadności zgłoszonych żądań.

O kosztach sądowych Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. odstępując od obciążania nimi powoda, który aktualnie przebywa w Zakładzie Karnym, nie pracuje, nie osiąga żadnych dochodów. Dodatkowo, Sąd nakazał też wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Białymstoku na rzecz ustanowionych z urzędu pełnomocników strony kwoty po 3.600 zł powiększone o należny podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu ustaloną na podstawie § 8 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 1, 2 i 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z dnia 5 listopada 2015r.).